

10.2.2008

1. neděle postní

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ

a) Pro všechny věkové skupiny; pro příběhu znalé

Už jste někdy slyšeli o takové biblické „postavě nepostavě“ služebníka Hospodinova? Jaké jsou jeho hlavní vlastnosti? Čím se vyznačuje? Jak byste ho popsali? Co důležitého byste o služebníku Hospodinově řekli těm, kdo o něm ví jen málo anebo vůbec nic? Kdy se při bohoslužbách čte píseň o služebníku Hospodinově? V kterém období církevního roku?

Dá se však využít i toho, že děti o služebníku Hospodinovu nikdy neslyšely - viz **Co už o něm vím, 6.**

b) Pro střední a starší školní věk; pro spíše znalé

Koho dnes lidé berou vážně nebo obdivují? Nechte děti vyjmenovat populární a obecně uznávané osobnosti. I v bibli je řada takových šikovných siláků. Vzpomenete si na některého? (Krásný, trochu domýšlivý Josef, silák Samson, krásný David, vítěz nad Goliášem, aj.) Pak se jich zeptejte: A brali by je ostatní lidé stejně tak vážně, kdyby měly ošklivý vzhled nebo nějakou vadu? Taky by je obdivovali?

Už jste slyšeli nebo viděli někoho slavného, kdo také nějak pomáhá? Zakládá nějaké nadace? (Tereza Maxová, Aneta Lanzerová, Václav a Dagmar Havlovi a další).

c) Pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše neznalé

Zeptejte se dětí, zda v přírodě nebo doma viděly nějaké zvíře, jak brání svá mláďata před vetřelcem (třeba enu nebo kočku nebo bachyni). Jak to vypadalo? Co ta zvířecí maminka nebo tatínek dělali? Zeptejte se dětí, zda slyšely o tom, že některá zvířata brání svá mláďata s nasazením života, a že raději nasadí svůj život, aby mláďata mohla žít?

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

Biblická kniha Izajáš je souborem prorockých výroků z různých dob a různého prostředí. Tradičně se dělí na 2 - 3 části. Kapitoly 1-39 tzv. první Izajáš (Protoizajáš), kapitoly 40-55 tzv. druhý Izajáš (Deuteroizajáš) a kapitoly 56-66 tzv. třetí Izajáš (Tritoizajáš).

První Izajáš je prorokem soudu (starší). Druhý Izajáš zvěstuje potěšení. Mluví totiž do úplně jiné situace. Izrael se nachází v babylonském zajetí, daleko od své vlasti, a nyní se mu od Hospodina dostává útěchy a příslibu brzké záchrany. Písně o služebníku Hospodinově patří právě do Deuteroizajáše.

PRVNÍ PÍSEŇ (42,1-4)

- „**Můj služebník**“ - Setkáváme se zde se zvláštní unkcí „Hospodinova služebníka“ (Ebed Adonaj). Hospodin ho představuje jako posla, ke kterému má zvláštní vztah - „můj služebník“. Služebník je osobnost oddaná a patřící Hospodinu; Hospodin se ho ujímá a podpírá ho i podporuje, aby mohl splnit uložené poslání.

- „**Boží duch**“ - K tomuto poslání je služebník náležitě vyzbrojen. Dostává „Božího ducha“. Hebrejščina užívá stejného slova pro výraz „duch“ a „vítr“. Tím naznačuje, že dar Božího ducha je síla, která mění, převrací a boří; síla, kterou si člověk nemůže jen tak přidržet, která je dána; je to síla nepřemožitelná. Dar Hospodinova ducha znamená pověření k určitému úkolu a zároveň síla k jeho vykonání.

- „**Soud pronárodům**“ - Hospodinův služebník vyhlásuje soud, jehož charakteristickým rysem je přesná diagnóza a zároveň omilostnění (neuhasuje toho, který měl svítit a jen čadí, nelikviduje slabého, nalomeného). Výsledkem soudu tedy není jen trest a odsudek, ale také nastolení práva a pomoc utištěným. Služebník Hospodinův nebude soudit s halasem a rámussem jako pozemští vladaři. Přijde v pokoře a tichosti, a přece jeho moc bude veliká. To je soud podle pravdy Boží, který je také nadějí i pro oblasti nejvzdálenější. Zmínka o tom, že ostrovy čekají

na jeho zákon, naznačuje, že služebník zde není jen pro Izrael (42,4).

DRUHÁ PÍSEŇ (49,1-6)

- Hospodinův služebník, kterého v předchozí písni představil Hospodin, se nyní představuje sám. Ujímá se slova. Zřejmě to patří k poslání, které mu svěřil Hospodin. Oslovuje ostrovy a daleké národy.

- Dovolává se nejprve svého **vyvolení a pověření**. Jako vytvořil Bůh člověka a vdechl mu v chřipí dech života, tak si už v lůně matky vytvořil svého služebníka a označil jej jménem. Jeho jméno však není výslovně uvedeno. Zazní tu jen známé jméno Hospodinova lidu, Izraele. Služebník má být tedy začátkem nového Izraele. Skrze něho bude světu zjevena Hospodinova moc i milosrdenství. - Slova, kterými služebník popisuje své povolání, velmi připomínají zprávu o povolání proroka Jeremjáše (Jr 1,4-10). O něm je řečeno, že ho Hospodin vytvořil v životě matky, oddělil si ho a určil za proroka pronárodům. Má bojovat, ničit a bořit všecko, co se staví proti Hospodinu. Podobně služebník knihy Izajášovy je vyzbrojen Hospodinem, který učinil „jeho ústa ostrým mečem“ a z něho samého „vyborný šíp“. Meč a šíp jsou obrazem moci Božího slova a Božího ducha.

- Přestože je takto vyzbrojen Boží mocí a je nástrojem v Božích rukou, **prochází služebník pochybnostmi**, zda všecko jeho úsilí a námaha nejsou marné, jen „nicotný přelud“. V tomto těžkém pokušení je služebník ujištěn, že splní to, k čemu byl určen a poslán, ne pro svou sílu a pravomoc, ale protože je to Hospodinova věc, která mu byla svěřena.

- Na závěr je služebník opět ujištěn, že jeho poslání směřuje ke všem národům. Těm má přinést světlo a Hospodinovu spásu.

TŘETÍ PÍSEŇ (50,4-9)

- Slova se ujímá opět služebník. Mluví o způsobu, jakým své povolání uskutečňuje. Přirovnává se k učedníkům, kteří naslouchají slovy svého učitele, aby je dále šířili - služba slova.

- Služebník má lid unavený dlouhým čekáním na vysvobození podpírat a potěšovat slovem, které uslyšel nikoli od nějakého moudrého učitele z lidí, ale přímo od Hospodina. **Slovo přichází od Hospodina**, proto Hospodin „otevívá uši“. Služebník nevystupuje jako majitel slova, ale jako ten, jemuž je slovo jen svěřeno a má ho vyřídit.

Vyřízení zvěsti ovšem přináší **těžkosti**. Vytrhání vousů (50,6) bylo potupným činem. Muži v Izraeli chodili běžně s vousy, nikoli holobradí, na rozdíl např. od Egyptanů, či později Římanů.

- Služebník **vyzývá odpůrce k soudnímu sporu**. Jde mu o veřejnou záležitost. Odmítá intriky a pokoutní jednání. Má se vyjevit, že služebník nejedná svévolně.

- To, co služebník podstupuje, není výrazem jeho hrdinství ani vytrvalosti, nýbrž vyplývá z vědomí, že je to Boží cesta, Boží vedení, že **při něm stojí sám Hospodin**. Všechno to vydrží, protože ví, že Hospodin je mu blízko, že je jeho pomocí a silou.

ČTVRTÁ PÍSEŇ (52,13 - 53,12)

- Utrpení a životní prohry služebníka nemají být pochopeny jako ztroskotání či zavržení (52,13n). Úspěch Hospodinova služebníka nespočívá v bezstarostném životě na výsluní lidského obdivu a slávy ani v pohodě a dostatku, nýbrž v pomoci druhým lidem. A ta pomoc je až do krajnosti - **služebník nese lidské bolesti a nemoci na svém těle**.

- To ponížení bude tak hrozné, že způsobí úděs. Ten, kterého Bůh posílá k záchraně lidí, bude zohaven a znetvořen, že ani nebude mít vzhled člověka. To proto, že na sobě ponese vinu a bídu všeho lidstva. Utrpení Hospodinova služebníka má sloužit k očištění, a tak ke spasení mnohých pronárodů. Jedná se zde o zástupné utrpení - vyjádřeno obrazem liturgického pokropení obětní krví.

- Zpráva o pohrdaném Hospodinově služebníkovi, o jeho údělu i díle je pro všechny nepochopitelná a překvapivá. Nesetkává se s vírou a přitom jediné vírou lze to, co pro nás služebník udělal, přijmout.

- **Služebníkovo ponížení** - je líčeno velmi podrobně, aby bylo jasné, že to jeho utrpení bylo až do krajnosti. Důvodem jeho utrpení a znetvoření ovšem nejsou jeho vlastní hříchy, jak se domnívají všichni lidé. Služebník na sebe vzal a nesl jejich nemoci a bolesti, jejich hříchy a provinění - proto vypadá tak, jak vypadá. Ale z jizev služebníka vychází uzdravení pro všechny!

- Služebník přijímá svůj úkol s pokorou a dobrovolně. Dva obrazy z pastýřského života vystihují hloubku jeho utrpení.

- Ponížení služebníka dovršuje smrt a pohřbení. Ačkoli se nedopustil ničeho zlého, byl popraven jako zločinec. A jako takový je i pohřben, to znamená, že byl asi hozen do společné jámy.

- Ale to vše - ponížení, zmučení, ponižující smrt i pohřbení - odpovídá Hospodinovu plánu. V tom je právě Hospodinovým služebníkem, že **vykoná Hospodinovu vůli**: přinese sám sebe v obětí usmíření, která nakonec vydá neuvěřitelné plody: opět oživne, spatří potomstvo, bude dlouho živ, spatří světlo.

- Jeho ponížení a smrt otevírá věřícímu výhled k naději, že budeme odlehčeni od tíže našich vin a nevěrností (53,4.11.12). Je to Boží přání (53,10.13). Jinou službou toho nebude dosaženo. Jinak než vírou to nebude přijato (53,1). **Jde o to uvěřit té zprávě, že někdo opravdu nesl naše nemoci, umřel pro naše nepravosti.**

3. FORMULACE TÉMATU

Služebník Hospodinův je postava z písní proroka Izajáše z doby babylonského zajetí. Je to ten, kdo doopravdy slouží Hospodinu, a to doslova až do roztrhání těla, až do úplné krajnosti. A on Pánu Bohu slouží, i když ho za to nikdo neobdivuje. Slouží mu, i když ho to bolí. Plní svůj úkol - nese na sobě nepřátelství, nemoci, hříchy, zkrátka všechnu špinu světa. A tím přináší záchranu nejen Izraeli, ale všem národům.

• ÚSKALÍ TEXTU, TÉMATU A LINIE PŘÍBĚHU

Zvěst nemá děj, který by nás při výkladu vedl. Není to klasický příběh, který se dá vyprávět, a stačí to. Jedna z možností, jak píseň o služebníkovi předat dětem je: upozornit děti na to, že dnes budete vyprávět o takové „postavě nepostavě“, o tajuplné a záhadné postavě, o člověku, který existuje, ale kterého nemůžeme nazvat jménem, a ať děti hádají, o koho jde, a že o něm budete mluvit jako o služebníkovi Hospodinovu. Už sami Izraelci si totiž za postavu Hospodinova služebníka dosazovali různé lidi - jednotlivce nebo celý národ, proroky nebo krále Kýra. I s dětmi můžete při dnešním výkladu hrát takovou „dosazovanou“.

První píseň:

Zeptejte se dětí, zda znají nějakou postavu, která nepomlouvala, nýbrž říkala pravdu, a zároveň nikoho slabšího nepodlamovala, neodrovnávala slabšího, i když si ten člověk třeba za svoji situaci mohl sám. Příklad z bible: Jose, který ve vězení pomáhá druhým, vykládá sny svým spoluvězňům. Příklad z dějin, ze života - znají děti někoho takového?

Druhá píseň:

Zeptejte se dětí, zda znají někoho, kdo obhajoval druhé, bránil je a zastával. Příklad z bible: Mojžíš, když vyjednával s a-raó-nem; proroci, když obviňují krále ze zločinu: Davida kvůli Uriášovi, Achaba kvůli Nábotovi aj. Příklad z dějin, ze života - znají děti někoho takového? (Různé organizace, které se zastávají chudých, nespravedlivě vězněných - ACAT, Amnesty International, přírody - Greenpeace, práva žen, uprchlíků atd.)

Třetí píseň:

Zeptejte se dětí, zda znají nějakého proroka, který zvěstoval Boží slovo a mnoho vytrpěl od svých bližních. Příklad z bible: příběh proroka Jeremiáše - je uvržen do cisterny, pak zachráněn, stále však vězněn, nakonec odvečen do Egypta a tam jeho stopa mizí; nevíme, jak se mu vedlo. Příklad z dějin, ze života.

Čtvrtá píseň:

Tady je těžko najít nějakou postavu mezi lidmi, protože služebník Hospodinův je charakteristický tím, že jeho zástupné utrpení se neděje jako teroristický či anatický čin, popř. jako výraz sebeobětujícího se zoualého činu. Někdy zástupně umírá i terorista, ale ten při tom zahubí ještě spoustu dalších nevinných lidí. Služebník umírá sám za ostatní a nikdo není jeho smrti zahuben. - Zeptejte se dětí, zda přece jen někoho takového znají?

Tyto čtyři písně naznačují, že *služebník Hospodinův má mnoho různých rysů a že nemáme hledat jednu historickou postavu, ani unáhleně vztahovat všechny rysy služebníka jenom na Ježíše Krista*. Písně nás vedou k hledání a docenování zvěsti, která je a zůstává hádankou a odpovědět na ní můžeme jenom slovy víry.

Problém zástupnosti - jeden zemře za mnohé - je těžko srozumitelný. Dětem středního školního věku to můžete přiblížit tím, že zrnko musí být zaseto a „zemřít“, aby mohl vyrůst klas.

Starším dětem můžete zástupnost vysvětlit *na příkladu starozákonní obětní bohoslužby* (místo člověka zemře zvíře) nebo na příkladu velikonočního beránka (krev beránka místo smrti člověka). Děti i dospělí si mají uvědomit, že cena života je vždycky vykoupna bolestí, starostí, někdy i obětí a někdy i smrtí - to ovšem neznamená, že smrt každého zvířete či každého člověka má vysvobozující moc. Ani Izraelci si zřejmě nepředstavovali, že obětí zvířete nějak magicky stírá vinu člověka, žalmista prosí Hospodina, aby on vymazal jeho viny. Účastníci bohoslužebné oběti si zřejmě uvědomovali, že místo zasloužené lidské smrti za tíživé viny zde na oltáři umírá zástupně zvíře. Smrt zvířete symbolizuje cenu a váhu vin, které jsou prominuty.

V textu jde ovšem o nekultické vyjádření zástupnosti, jež spočívá v tom, že svědek Hospodinův je věrný svému poslání, i když na sobě nese tíži odmítání, nepochopení nebo přímo násilného umlčování a osočování. Píseň obsahuje kolektivní roli kajícího se Izraele, který se zpožděním vyznává, že odmítal svědky Hospodinova slova, kteří na sobě museli nést tíži odmítnutí (53,2b.4.5.). Mladšímu věku to můžete dobře ilustrovat na příbězích proroka Jeremiáše.

Zástupná unkce „služebníka Hospodinova“ je tedy nepředstavitelně velká, nepochopitelně rozměrná, nejde ji zúžit na nějakou věroučnou poučku.

Vztah mezi zvěstí o služebníkovi Hospodinově a novozákonním svědectví o Kristově utrpení: *vztah „služebník Hospodinův - evangelijní vyprávění“ není mechanický* (ve smyslu předobraz - uskutečnění), ale spíše interpretační. Evangelisté svými narážkami na zvěst proroků rozehrávají kontexty příběhů osamělých spravedlivých svědků Hospodinových - a tím vykládají polohu, smysl a účel utrpení Ježíšova.

OSNOVA VYPŘÁVĚNÍ

Cílem všech motivačních uvedení je rozprodit diskusi, navodit pocit, vtáhnout nás do písně o služebníkovi Hospodinově, o jeho slabosti, která zachraňuje a vykupuje.

Osnova vyprávění:

- I. V zajetí
- II. První píseň služebníka Hospodinova
- III. Druhá píseň služebníka Hospodinova
- IV. Třetí a čtvrtá píseň služebníka Hospodinova
- V. Kdo to jen je, ten služebník Hospodinův?
- VI. Vysvobození

Osnova pro předškolní věk:

1. Motivace

Adaptujte jednoduchou hru, kde jde o to splnit nějaké „poslání“: např. postavte překážkovou dráhu, kterou dobrovolník - služebník (nechte jen ty, kdo se přihlásí sami) musí prolézt a splnit určité poslání (donést dopis, bibli, která nesmí spadnout, a pod). Ostatní děti mohou představovat „obecenstvo“ - tleská a fandí - a nebo je proti služebníkovi - píská, křičí fuj a pod. Po skončení se zeptejte dobrovolníků, jak se jim úkol plnil - a zda pro ně bylo důležité i to, jak na plnění jejich úkolu reagoval fandové a „proti-fandové“.

2. Vysvětlete dětem, jak na tom byli Izraelci v babylonském zajetí (viz Osnova, bod 1)
Vyložte zkušenost z motivační hry.
3. Zástup slyší, jak důležité je, aby se tu našel někdo, kdo přijme poslání služebníka Hospodinova. (Koho pošlu, kdo se hlásí, je tu cesta má? - a tak půjdou já.)
4. Sám služebník nemá zaručeno, že mu všichni budou andit, podporovat ho, brát ho vážně.
5. Když Izraelci zjistili, že takovými služebníky jsou třeba věrní, ale neoblíbení proroci, poznávali a vyznávali, že andili špatným služebníkům (alešným prorokům) a posmívali se těm pravým a tupili je. Praví služebníci ale vzali i to špatné andění a tupení na sebe, unesli ho a věrně vytrvali v uloženém poslání. A tak se všichni, dobří i špatní andové - mohou upnout

k věrnému služebníkovi. On je naděje pro všechny.

6. Jako text můžete zazpívat „To já, ó Pane můj“. Služebník Hospodinův je ten, kdo řekl a říká - *půjdu, když mne posíláš*.

6. A) K PRÁCI S PRACOVNÍM LISTEM

Pracovní list lze použít kdykoliv.

Co už o služebníkovi Hospodinovu vím

Lze využít v úvodu. Během motivačního rozhovoru mohou děti říkat, co je napadá, na co si vzpomněly, jaké vlastnosti měl služebník Hospodinův, komu se podobal?

To, co děti říkají, můžeme psát na tabuli nebo na flipchart nebo si to děti vpisují do pracovních listů. (Hospodinův služebník nesl naše nemoci, obětoval se pro druhé, sloužil Hospodinu až do krajnosti.)

Dá se využít i to, že děti o postavě služebníka Hospodinova nikdy neslyšely. Mohou říkat, jak by si představovaly opravdového služebníka Hospodinova. Můžeme to zapsat na flipchart a na konci hodiny to můžeme porovnat s tím, co slyšely z příběhu o služebníkovi Hospodinově.

Můžeme mluvit o tom, jak se to, co napsaly, lišilo od toho, co o služebníkovi slyšeli lidé od proroka Izajáše.

Co nám zpívá na naší cestě víry?

Po vyprávění můžete s dětmi vymyslet sloku o služebníkovi Hospodinově do písně: *A zástup stále přichází a zas jde dál*. a napsat ji na pracovní list. Je také možné rozdělit děti do skupinek a zadat jim to jako úkol, tak vzniknou třeba dvě nebo tři sloky o služebníkovi Hospodinovu.

Kde se písnička služebníka Hospodinova ozývá v bibli

Děti mohou říkat, kterou konkrétní biblickou postavu jim služebník Hospodinův připomíná. V něčem některé proroky, např. Jeremiáše. Ale hlavně asi Ježíše.

Izraelci sami tuto píseň o Hospodinovu služebníkovi nevtahovali na budoucího vyloučeného Mesiáše, to dělali až evangelisté. Ta píseň je inspirovala, jak správně vyprávět o Ježíšovi.

Moje okénko

Prázdný rámeček slouží k vymalování po vyprávění.

Co mě v příběhu oslovilo Za co bych chtěl prosit

Náměty k modlitbě mohou děti zapsat.

6. B) K PRÁCI S POSTAVIČKAMI

Nejlépe po vyprávění i po práci s pracovním listem vyberte vhodnou postavu, z těch co máte nakresleny v předešlých dílech, a doplňte ji podle charakteru, nebo namalujte jinou sami, která podle dětí nejlépe charakterizuje služebníka Hospodinova; co služebníka potkalo, co prožíval. Obkreslete, vybarvěte a dokreslete výraz ve tváři, či všelijak jinak ozdobte, vystříhnete a zavěste do řady svědků za poslední postavu, v tomto případě za Ezechiela.

8. VYPRÁVĚNÍ

I. Každý národ má své dějiny. A každé dějiny mají své vrcholy a propady. Doby válek, pohrom a chudoby se střídají s dobami blahobytu, štěstí a pokoje. Také Izrael měl ve svých dlouhých dějinách doby úspěchu a pohody, kdy se všechno dařilo, Pán Bůh byl blízko a nepřátelé daleko, a stejně tak i doby neštěstí a beznaděje, kdy Izraelci úpěli k Pánu Bohu, aby je vysvobodil a zachránil. V dobách, kdy jim bylo nejhůř, snili o tom, že přijde silný a mocný a krásný a dokonalý zachránce, který všechny okolo zmasí (porazí?) a konečně nastolí v Izraeli věčný pokoj a mír.

Tehdy se stalo, že Boží lid, Izrael, byl násilně přestěhován do cizí země. Za tímto přesídlením stála babylónská vláda a její armáda. Izraelci byli odvezeni do Babylóna. Do země, kde se uctívají hvězdy a měsíc. Do země, která byla úplně jiná než Izrael. Měli za sebou velkou prohru. Ztratili Jeruzalém, své město pokoje. Ztratili chrám, místo, kde uctívali Hospodina s tou největší parádou, a také ztratili svého krále. Byli vystěhováni ze svého domova. A to hrozně moc bolí. Jen si to představte. Museli opustit místo, kde se narodili, kde chodili do školy, kde se zamilovali a potom oženili nebo vdaly, kde maminky porodily a vychovaly své děti, kde pohřbili své babičky a dědečky, možná i svoje rodiče. V té daleké a cizí zemi se jim často stýskalo po domově. Pomalu přestávali doufat, že by se tam ještě někdy vrátili, že by jim někdo pomohl dostat se ze zajetí. Když se sešli, tak jen nařkali a vzpomínali, jaké to kdysi bylo v zaslíbené zemi krásné. A možná si také vespolek říkali: „Kdyby tak přišel nějaký silák, nějaký borec, takový Samson nebo David, kdyby tak ztrestal ty zlé Babylóňany a odvedl nás zpět do naší země.“

II. PRVNÍ PÍSEŇ O SLUŽEBNÍKU HOSPODINOVU

A tehdy se objevil člověk, který je překvapil svou řečí. A nebyl to ani silák ani potomek Davidův. Byl to prorok. Nevíme ani, jak se jmenoval, ale zůstaly nám v bibli jeho písničky. Chvíli zněly Izraelcům moc

6. C) TIP NA AKCI

Hra na hádanou: Jeden hráč je prorokem a v duchu si myslí nějakou osobnost, ostatní mu kladou otázky, kterými se snaží zjistit, jakou osobnost si prorok myslí, a on může odpovídat pouze ano-ne. Kdo uhodne osobnost, stane se prorokem atd.

6. D) PODNĚTY K ROZHOVORU

- Všimli jste si, že velmi vážné a zásadní věci se často v bibli vyjadřují písničkou? Vzpomenete si na některé? (Píseň o stvoření, píseň proroků Izajáše a Jeremjáše, píseň Davidovy - žalmy, Píseň písní, Janův prolog - píseň o slovu aj.)
- Jaké postavení měl služebník Hospodinův v tehdejší společnosti? Bylo to stále zaměstnání? Byl za to placen?
- Neměl si dát raději „pohov“ a nesnažit se tolik, když za to nebyl placen?
- Jaký význam má „práce“ služebníka Hospodinova pro ostatní lidi? Má podobnou váhu jako má práce některého soudce, ředitele reklamní agentury, televizního redaktora, novináře, aráře, písničkáře aj.?
- Je rozdíl mezi sluhou či služkou a služebníkem Hospodinovým? A jaký?
- Znáte z pohádek nebo starověkých příběhů, že někteří lidé sami sebe titulovali „otrok, služebník“? Co tím chtěli vyjádřit? (Věrnost, poníženost, oddanost vůli a příkazům někoho jiného).
- Je služebník loutkou, slepě oddaným služebníkem, pečlivým vykonavatelem příkazů, nebo nese rysy odpovědného jedince - „služebníka Hospodinova“?

7. LITURGICKÝ RÁMEC

Vstupní verš: Iz 55,11

Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: Nenavrátí se ke mně s prázdnou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k čemu jsem je poslal.

Píseň:

Průvodní:

*Slyšíš píseň krásnou zpívat?
Služebník se ozval z písní proroka.
Bez naděje a vinu smývá,
pak zástup stále přichází a míří dál.
(nápěv Marie má dítě, S 181)*

Divné to věci dnes (S 50); Proč jen mlčíš, Pane (S 267); Ó hlavo plná trýzně (S 225); Hřichy tvé (S 79); Buď vůle tvá (S 21); Neskládejte v mocných naději (S 215); Má duše Boha velebí (S 176); Kristus příklad pokory (EZ 311, BTS 77) a Pomoz mi, můj Pane (EZ 384, S 261), To já, ó Pane můj (S 331)

Čtení: Iz 42,1-7

pěkně a líbivě, ale časem jim začaly znít trochu nesrozumitelně a záhadně.

První písnička zněla asi takhle: Hospodin vzkazuje: zde je můj služebník, který přináší záchranu. Do-stal důležitý a těžký úkol, a proto je řádně vyzbrojen. Dostává Božího ducha, který vane jako vítr. Má mocměnit, převracet i bořit, ovívat unavené a vyprahlé tváře, lechtat a šimrat ve vlasech. Tenhle služebník se nepředvádí, nedělá velký rámus ani se necpe dopředu a nevede řeči jako kdovíjaký borec. Je docela tichý, ale není to nějaký trouba. Má Božího ducha a ten mu dává sílu. Nedolomí nalomenou třtinu ani ne-típne doutnající knot, nelikviduje slabé a bezmocné. Ale nic ho neodradí. Má hodně práce, ale nepřestane, dokud ji nevykoná. Nenechá si zabránit, aby řekl naplno pravdu, i když je to třeba nepříjemné.

III. DRUHÁ PÍSEŇ O SLUŽEBNÍKU HOSPODINOVU

Izraelci poslouchali a říkali si: „To je něco pro nás. Konečně! Přesně to jsme potřebovali. Konečně nám Hospodin dal něco, co nemá nikdo jiný. Konečně máme něco extra. Konečně se nás někdo zastane.“ Ale prorok tu byl za chvíli s další písní: „Ten služebník tu není jen pro vás, ale pro všechny, i pro vzdálené ostrovy kdesi v moři. Není to služebník rezervovaný jen pro Izrael, takový váš soukromý zachránce. Je to služebník Hospodinův a zachránce všech.“

V té písničce pak promlouvá i sám služebník. Říká, že si ho Hospodin vyhlídl už dávno, ještě když byl v břiše svojí matky. Už tehdy s ním počítal. Už tehdy chtěl zachránit Izrael a všechny národy. Přiznává, že byly chvíle, kdy už o svém úkolu pochyboval a říkal si, zda to má vůbec smysl. Ale nakonec ho Pán Bůh vždycky znovu ujistil, že dokáže ten důležitý a těžký úkol splnit. Ne proto, že by byl sám nějak zvláštně nadaný nebo silný, ale proto, že s ním je sám Hospodin a dává mu sílu.

IV. TŘETÍ A ČTVRTÁ PÍSEŇ O SLUŽEBNÍKU HOSPODINOVU

Ale ani to ještě nestačilo. Ještě se dvěma písněmi prorok přišel. A zpíval o tom, že ten služebník vůbec nevypadá jako krasavec, který by se hned každému zalíbil. Rozhodně nevypadá jako z nějakého žurnálu. Naopak, je spíše ošklivý a lidé si o něm vyprávějí všelijaké věci. Nechtějí na něj pohlédnout. Hnusí se jim. Zvedá se jim z něho žaludek. Vypadá zbědovaně a nemocně. Někteří dokonce říkají, že ho tak Bůh potrestal. Ale opak je pravdou. On není trestaný. Ano, on na sobě nese trest, ale ne svůj. Nese na sobě, co by mělo dopadnout na všechny lidi, protože se chovají hrozně. Nese to na sobě místo nich, za ně, a proto vypadá tak hrozně. Nese všechnu špínu světa.

Někteří říkají: „Jak může takový neúspěšný slaboch někoho zachránit? Jak může někdo takový, který ani nevypadá jako člověk, někomu pomoci? Vždyť vypadá jako zbitý pes!“ Takhle prorok zpíval. Znělo to skoro jako horor, ale pokud člověk uvěří té jeho zprávě, tak to není horor, ale naopak obrovská naděje: Někdo se pro nás obětuje. Někdo to všechno oddře. Odnese na svých zádech. Služebník Hospodinův!

V. KDO TO JEN JE, TEN SLUŽEBNÍK HOSPODINŮV?

„O kom to mluvíš, proroku?“ doráželi na něj jeho posluchači. „Kdo to je? Řekni nám?“ Ale prorok jim řekl: „Na to si musíte přijít sami. Jen si musíte dávat pozor, abyste náhodou takového služebníka nepřehlédli.“

A tak si Izraelci lámali hlavu (aspoň na chvíli zapomněli na své trápení): Kdo to je? Kdo by to tak mohl být? A tu si někteří vzpomněli: „Takovýmhle služebníkem byl prorok Jeremjáš! Byl vytrvalý, říkal pravdu, a přitom jsme ho tehdy vůbec nebrali vážně a pro tu pravdu jsme se mu mstili a posmívali se mu!“

A jiní si vzpomněli třeba na Elijáše: „Jak ten byl sám - a přitom, co všechno důležitého našim otcům a matkám vytrvale vyřizoval!“

A jiní řekli: „Tak vidíte. Jestli je to tak, musíme teď opravdu už dávat pozor, až ten „někdo“ přijde, aby-chom ho nepřehlédli a nepřeslechli. I když to bude někdo,

proti komu je většina a kdo se nechce lacino zalíbit. Protože on nás nenechá na holičkách, když jsme v bryndě. Řekne nám pravdu do očí, ale nebudenám nadávat a vyčítat, že jsme si to všechno zavinili sami, a hlavně nám pomůže - když to všechno vezmena sebe.

VI. VYSVOBOZENÍ

Kdo to je? O kom to ten prorok zpívá? Takhle se ptali mnozí před námi a ptáme se i my dnes. Je to služebník Hospodinův. Je to ten, kdo doopravdy slouží Hospodinu a to až do roztrhání těla, až do úplné krajnosti. A on Pánu Bohu slouží, i když ho za to nikdo neobdivuje. Slouží mu, i když ho to bolí. Plní svůj úkol - nese na sobě nepřátelství, nemoci, hříchy, zkrátka všechnu špínu světa. A tím přináší záchranu nejen Izraeli, ale všem národům.

A na nás je, abychom té zprávě uvěřili, že někdo opravdu nesl naše nemoci, umřel pro naše nepravosti, abychom my mohli žít a být vysvobozeni z těch nejrůznějších zajetí.

9. MODLITBA

Pane Bože, nauč nás všímat si těch, kteří nás nepřitahují vzhledem ani silou, ale přitom jsou tvými dobrými služebníky a našimi skvělými pomocníky. Dej, ať nekoukáme jen na povrch, ale i do hloubky, dovnitř. Amen